

CĂRȚILE EDITURII PRUT

Noua carte a scriitoarei Claudia Partole *Rebela, cea rea de bună și urât de frumoasă* (2018) este jurnalul unei adolescente și, așa cum cere genul acesta de scriitură, înregistrează confesiuni și reflecții ordonate cronologic. Factorul care dă impuls însemnărilor zilnice ale unei fete de 15 ani este revolta. Gesturile de frondă sunt, în genere, specifice vârstei, iar, în cazul dat, autoarea urmărește reacțiile unei minore, ai cărei părinți divorțează. Proza va putea fi valorificată din mai multe perspective, deopotrivă de eficient de către elevi, cadre didactice și părinți. Pe de o parte, se va pătrunde în cele mai intime reflecții ale unei adolescente, care a devenit martoră a certurilor zilnice ale părinților săi. Copil sensibil și inteligent, Paula își descrie relațiile cu colegii, cu vecinii și cu maturii din jurul ei într-un fel aparte. Cititorii mai tineri se vor regăsi neapărat în aceste preocupări și frământări; experiența diaristei îi va ajuta să-și clarifice unele întrebări, să devină mai buni și mai toleranți cu oamenii. Părinții și educatorii vor avea în această carte material didactic expresiv și convingător. Pe de altă parte, proza e în măsură să satisfacă gustul estetic prin limbajul elevat al unei scriitoare consacrate și prin formele pe care le ia aceasta: jurnal în jurnal, însemnări datate în caiet, reflecții postate sau preluate de la alții de pe facebook, fragmente în formă epistolară, trimiteri livrești, anunțuri, aforisme despre viață și relația cu semenii. Aceste configurații textuale sunt mixate cu dezinvoltură, imitând ordinea cu totul specială a unui univers adolescentin.

Romanul lui Vlad Greco *Fabrica de genii sau Gustul brânzei în capcană* (*Din mărturisirile unui pacient în spitalul de psihiatrie*) (2018) este unul cu multe surprize, mai bine zis, este marea surpriză a anului 2018. Mai întâi, se remarcă prin limbajul de o plasticitate aparte, manifestă exponențial ori de câte ori se ajunge la descrierea unor cadre naturale silvestre (cu priveliști din Taigaua rusească), rurale și urbane (de ex., cu toposul familiar și în același timp suprarealist al Chișinăului), la exprimarea unor reflecții filozofice, rechizitorii sociale, revelații mistice, meditații despre știință, educație, literatură, artă plastică și la reprezentarea scenelor erotice. Mai ales sub acest ultim aspect, avem poate un Henry Miller al nostru, perseverând în exprimarea dimensiunii estetice a voluptății într-o formulă, al cărei grad de dezinhibare este arareori atins de vreun scriitor de prin părțile noastre. Astfel că trama pronunțat erotică a romanului va scandaliza spiritele bigote și, în aceeași măsură, va atrage puzderie de cititori curioși. Discursul libertar, respingând constrângerile sociale, morale, politice etc. se justifică pe deplin din punct de vedere

artistic, căci este pus pe seama personajului Victor Vistavoi care, aido- ma nebunului lui Bahtin, este absolvit de cenzura „contractului social”, deoarece este pacientul unui spital de psihiatrie care se crede genial. Dincolo de ironia ascunsă, perfect gestionată, această soluție romanescă proliferază la modul serios principiul libertății creației. „Fabrica de genii” merită atenția cititorului din toate punctele de vedere, inclusiv pentru subiectul antrenant cu inflexiuni de roman polițist, roman de dragoste, roman filozofic, roman politic, metaroman, depoziție lucidă a unui bolnav mintal etc.

Cele câteva texte de proză scurtă și două miniromane încorporate în cartea Mihaelei Perciun au numele generic deloc întâmplător *Văltori ascunse* (2018), căci penița scriitoarei își ia cerneala din profunzimile fiziologiei umane. Scrisul Mihaelei Perciun poate fi raportat la arta naturaliștilor Școlii lui Zola, la care se adaugă gustul estetic și achizițiile tehnice ale hiperrealismului postmodernist. Personajele cărții, adolescenți sau adulți, oameni cu sau fără măști alegorice animaliere ori obiectuale, sunt rezultatele unor operații pe nerv, asupra cărora se fac experimente, observații, descrieri, sunt indivizi fără piele, alcătuind un amalgam de inocență, insuficiență de iubire și frustrări. Narațiunea urmărește sub lupă, în detalii, hărțuirea surdă a patimilor, urii și agresivității cu o atrocitate nestăvilită, insistență care aruncă datele observației în spațiu fantasticului morbid, le anihilează pretextul rechizitorial moral și implicațiile de psihanaliză, validându-le estetic. Abil mână de scriitoare, tehnica narațiunii hiperrealiste asigură transmiterea directă în literatură a reacțiilor, dar și a reflecțiilor pe marginea unui cotidian anost, ascunzând dedesubturi cu efecte abrutizante asupra ființei umane.

Cartea *Să nu mă lași* a tinerei autoare Marinela Lungu, actualmente studentă la Facultatea de Limbi străine, reprezintă povestea romanțioasă a unui dramatic eșec în căsătorie și a împlinirii într-o nouă relație fericită. Confesiunea Ellei, personajul principal, se vrea expresivă în planul emoțiilor pe care le are o femeie trăind ipostaze specifice acestor momente ale vieții, de la nefericire și depresie la înălțare și extaz. *Să nu mă lași* se adresează unui auditoriu capabil să empatizeze cu Ella, creându-și implicit un antidot împotriva efectelor pe care le poate avea oricine, deopotrivă femeie ori bărbat într-o relație nocivă.

Călina Trifan dedică noul său volum de poezie, intitulat *Arta războiului sau Pauză de respirație* (2017), fratelui său Nicolae, căzut în măcelul din Afganistan. În pofida titlului, poemele nu au un caracter marțial. Prezintă totuși, rezistența consistă în curmarea oricărui conflict, oricărei brutalități prin bunătate umană, fapt anunțat programatic în poemul din față: „Blândețe,/ cu mâinile goale/ cucerești omul/ până în vârful unghiilor,/ asta se cheamă/ arta războiului.” „Arta războiului”, care înseamnă blândețe, pauză de respirație, feminitate, dragoste, furtună, plâns, kenoza, rugă, psalmodiere, carte veche, împărtășanie, spaimă, analgezic, ritual și cântec de leagăn (multe din cele enumerate făcând titlul poemelor) este *Ars poetica* scriitoarei și Codexul moral al omului Călina Trifan. Creația, proiecțiile imaginarului, reflecțiile despre poezie, viață și morală fac un aliaj trainic în versuri concentrate, enunțuri dense și sobre, scurte și sentențios penetrante, care amintesc tradiția gnomului. Dar mai întâi de toate, avem poezie! Cu tot ce presupune acest concept estetic pe segmentul poeziei moderne. Poezie care zguduie, sensibilizează, inițiază, învață, pătrunde adânc în epidermă, purifică. Poemul „Soldații de zinc”, de exemplu, îți furnică instant pielea, îți provoacă strigăt de disperare și neputință.

Un om de succes și alte pierderi (2018) este o antologie de poezie a Irinei Nechit, care conține texte din aproape toate volumele publicate, începând cu cele mai recente și încheind cu cele din 1992. Un eventual exercițiu de lectură îndărăt, adică pornind de la cartea din 1992 și până la poemele inedite din capul antologiei, va revela cititorului evoluția unui poet cu un stil personal bine definit. Din unghiul panoramic al antologiei se vede limpede că poezia Irinei Nechit se așează pe segmentul liricii moderniste mai curând, decât pe cel postmodernist. Ceea ce este caracteristic acestei poezii este eliminarea programatică a confesiunii fierbinți în favoarea exercițiului intelectual, al jocului minții, de reprezentare a spiritului (titlul volumului din 1996, *Cartea rece*, nu a fost deloc accidental). Poeta nu optează pentru expresivitatea parodicului și ludicului, nu își etalează substanță livrescă, oferta ei constituie o poezie a notațiilor cotidianului, mai ales ale lucrurilor aparent ne semnificative, ce îmbracă expresii minimaliste, concentrate, reci, oferind un univers preponderent obiectual. Insistența pe mecanica aspră a existenței cotidiene, aglomerarea detaliilor minore creează totuși o anumită stare a neliniștii care bruiază glacialitatea afișată. Proiecțiile idealizate ale eternului feminin nu o mai tentează pe poetă, condiția feminității se întemeiază pe opțiunea de a scrie lucid și frust în cheia autenticității și

biografismului. Cu toate acestea, unele poeme dezvoltă un filon liric al amintirilor despre copilărie, casa părintească, mamă, tată, încălzind atmosfera fără digresiuni contemplativ-duioase. Dialectica acestor gesturi – înregistrarea aproape reportericească a prozaicului și nostalgia după ipostazele genuine – potențează acel dramatism recules sentimental și potolit de cerebralitate în poezia Irinei Nechit.

Poezia din volumul *Poeme pe trepte încinse* (2018) întrunește toate calitățile scriitorului Ianoș Țurcanu, de la acribia colecționarului de aforisme și apoftegme, vocația de textier, patetismul bardului și reflexivitatea filosofului, la sensibilitatea poetului captând infinitezimale stări lirice. În primele două părți, poezia proiectează o mare varietate de tonuri afective într-o imagistică mai adesea solară, luminoasă. Versurile, mai extinse sau mai concentrate, sunt pline de vitalitate, elogiind virtuțile bărbatului sănătos fizic și mai ales moralicește integru. Laitmotivele se înscriu în acest orizont larg al spiritului: iubirea de patrie, cumsecădenia în relația de prietenie, cântarea femeii și a anotimpului prielnic extazului, freneziei, trăirilor debordante. A treia parte, intitulată „Insula șarpelui boa” este o splendidă colecție de versuri pentru copii și despre copii. Poezia aceasta pictează arghezian un univers miniatural, ancorat în copilărie, în leagănul casei părintești și în veșnicia satului natal.

Romanul *Și s-a făcut întuneric...* al foarte tinerei scriitoare Bianca Scurtul explorează cu efect artistic mitul metempsihozei. Un cuplu de îndrăgostiți se reîncarnează de-a lungul câtorva secole, pentru a se regăsi, a retrăi cu aceeași intensitate emoția îndrăgostirii și ca, în cele din urmă, bărbatul să-și omoare implacabil iubita. Narațiunea este alcătuită dintr-o suită de povești, având în centrul atenției iubirea damnată. Acestea sunt încheiate într-o poveste-cadru, desfășurată pe fragmente de-a lungul întregului roman, în care iubiții, tineri contemporani din Padova anului 2009, vor reuși să-și biruie destinul tragic. Personajele cărții fie își au prototipurile în personaje istorice, fie în mitologie sau literatură. Elisabeta, împărăteasa Austriei, este omorâtă de un anarhist la Geneva, în 1898; negresa Margareta se simte amenințată de stăpânul său alb în Connecticut, în anul 1629; o fată din Basarabia, trimisă în 1949, în Siberia, simte fiorul iubirii față de un soldat tânăr rus care a salvat-o în câteva rânduri etc. *Și s-a făcut întuneric...* este o carte bine scrisă, cu care editura Prut deschide noua sa colecție – Young Adult.

Aliona GRATI

